

Издази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПО Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата шаће се поштанском
упутницом непосредно админа-
страцији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отпраћивштима новина на
коју драго пошту; а коме је на-
ручнице може се претплатити
код г. Пера Рамадановића, књаж.
црн. агента у Котор а Дописи се
пишу уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
оваку рјеч или за број од пет
линеара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Примичући се концу године,
када треба да затворимо рачуне,
позивамо овијем своје дужнике, да
чим прије исплате што нам који
дугује од „Гласа Црногорца.“

Но и даље жели наш лист примати,
нека понови на вријеме претплату, иначе
неће добити листа.

На наш лист може се претплатити:
непосредно код Управе К. Ц. Држ.
Штампарнице Цетиње (Cettigne —
Montenegro,) код К. Ц. Отправ-
ништва Новина на Цетињу, код г.
Коста Кр. Станића, нашег повлашће-
ног књижара у Подгорици, код г. Пера
Рамадановића К. Ц. агента у Котору
(Cattaro — Dalmatien) и код свијех
пошта у држави.

„Глас Црногорца“ стоји:

За Црну Гору на годину 4 фр.,
на по године 2 ф., на четврт године
1 фр.

За Аустро-Угарску Босну и Херце-
говину на годину 6 фр., на по годи-
не 3 ф., на четврт године 1 ф. и
50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године 10
фран., на четврт године 5 фран.

Из Управе К. Ц. Државне Штампарнице.

Цетиње, 1 дек. 1897.

Број 840/Да.

Администрација
ЗВАНИЧНИЈЕХ ЛИСТОВА.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

— Јучер, 17 т. м., на дн св.
пророка Данила, као на имендан Њ. В.
Престолонаследника било је благода-
рење у дворској капели у присуству
Њ. Њ. В. В. Господара Књаза и Кња-
гиње. Њ. Њ. С. С. Књаза Мирка и
Књагиње Ксеније, државнијех вели-
кодостојника, чланова дипломатског ти-
јела, чиновништва и грађанства — У
очу радосног дана Друштво Цетињске
Читаонице приредило је свечану заба-
ву у Зетском Дому са играњем, која
је трајала до двије уре послеје поноћи,
у најбољем реду и расположењу. За-
баву је изволио посјетити Њ. С. Књаз
Мирко.

— Њ. В. Престолонаследник ју-
чер је био на ручик код царско руског
министра г. Губастова.

— Добили смо извјешћа из све
државе, да је свуда одушевљено про-
слављен имендан Њ. В. Господара;
тако исто извјешћују и наши консули
из иностранства.

— Г. генерал Велимировић, изван-
редни посланик и опуномоћени мини-
стар Краљевине Србије, у име Краљев-
ске владе, предложио је г. потпуков-
ника Александра Машива, као свога
замјеника. Њ. В. Господар примио је
овај предлог.

— Г. генерал Кањи, послеје ве-
колико дана бор вљења на Цетињу и
чуповања до Подгорице, отпутовао је
у своју отаџбину. Прије поласка Њ.
В. Господар изволио га је одликовати
Ц-ијем степеном Данилова реда.

— Њ. В. Господар изволио је
одликовати г. Ника Шкрљова Кусовца,
командира Љуботињског и капетана
попа М та Поповића Ш-ијем степеном
Данилова реда; г. Јеврема Бакића,
окружног капетана на Андријевици, г.
Обрена Никовића, окружног капетана
у Никшићу, г. Андрију Вукотића,
заступника окр. кап. на Кчеву, г.
Марка Радловића, заступника окр.
кап. на Даниловграду, г. Лабуда Гој-
нића, заступника окр. кап. на Виру,
кап. Илију Поповића члана окруж. суда
на Ријеку, г. Митра Пекића члана
окружног суда у Колашину, господина
Илију Поповића управ. чет. поште г.
Зека Перишића, секр. управе пошта
и телеграфа, г. Бура Шоћа, телеграф.
чиновника и г. Риста Дамјановића, ко-
мандира из Вражегрмаца IV ијем степе-
ном Данилова реда; г. Станка Петро-
вића, подком. његушког, г. Јована
Ивановића, секр. окр. суда у Кола-
шину, г. Пр. Вукмировића, управитеља
поште и телег. у Никшићу, г. Тодора
Михаљевића, управ. поште и телег. на
Ријеку, г. Илију Бошковића, управ.
поште и телег. у Андријевици, г. Мића
Ђурашковића чинов. поште на Цетињу,
г. Кића Мартиновића, чинов. поште
на Цетињу, г. Луку Вукмировића,
чинов. телег. на Цетињу, г. Алексе
Милутиновића, чинов. телег. у Подго-
рици, г. Илију Вицковића, чинов. телег.
на Цетињу, г. Спасоја Радловића,
чинов. телег. у Улцињу, г. Пера Ђ.
Јововића, мјерача држ. путова, г. Ни-
кочу М Јовановића, подком. Брда, г.
Илију Вретенчића из Зубаца, г. Илију
Хајдуковића, управ. вој. радонице, г.
Петра Симоновића, капетана Шараначког,
г. Бошка Мијушковића, капетана у Ник-
шићу, и г. Гавра Лаковића, трговца из
Никшића, V ијем степеном истога реда.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

ЦЕТИЊЕ, 17 децембра.

Одма послеје окупације Шандун-
ског залива, и вршише њемачком фло-
том, телеграф нас извјести да је
руска флота заузела чувену китајску
ратну луку Порт Артур, коју су Ја-
понци били освојили, по коју су мора-
ли напустити силом Симоносекуог у
говора. „Ова вјест — пише „Н. Вре-
мја“ — неће никог изненадити. Од
последњег јапонско китајског рата
Русија је тражила на далеком истоку
луку за своје бродовље, која би стала
у поузданој савези са нашим полазном
тачком Владивостоком, негоди луке, у
којијема је наше бродовље до сада
стало, а то су Нагасаки и Кобе и
друге јапонске луке, које су одије-
љене од Русије морем и подморском
телеграфском жицом, која је тако-
ђер у рукама јапонскијем. Китајска
се влада вазда пријатељски одзива-
ла овој нашој кризи, и још прошле
године наша ескадра провела је неко
вријеме у заливу Кјао-Шау, који су
последњих дана Њемци заузели. Сва
мјеста проучавана била су неудобна
или у свом растојању од Владиво-
стока, или у својој потпуној непри-
правности. Међу тим, Порт-Артур,
у пркос плијену његовијех лучкијех
потреба од стране Јапонаца, има сво-
је доге, арсенале и т. д. прве услове
неоходне за аварје и уопште за
трајно бављење бродовља. Разумије се
да се премјештај зимовања нашег бро-
довља из Јапана у Порт-Артур збива

одобрењем китајске владе. Без сумње
ова је прорачунала, и врло право, да се
добри сусједски односи између двије
простране и снажне државе могу само
утврдити и развити, ако руско бродовље
на Тихом Оцеану нађе сигурније и удоб-
нију луку. Неопходност једне сигурне
зиме луке на жутом мору за руско
бродовље била је вазда тако очевидна
сваком државнику, и у исто доба неу-
десност осталијех тачака на китајској
обали тако убједљива, да се појава
руског бродовља у Порт-Артуру пред-
виђала дипломацијом и штампом много
прије него ли се то збило. По томе
нема никаквог основа доводити заузеће
Порт Артура у непосредну везу са
заузећем залива Кјао-Шау Њемачком,
позванијем невјидијем крвопролићем,
које чини да се може схватити утисак,
што је тај случај проузвек у Ње-
мачкој. Данашње извјешће учиниће
највиши утисак у Јапону. Али јапон-
ска влада неће имати права да пре-
теднује. Китајска влада, уступајући
Русији једну своју луку за зимовање
везног бродовља, не чини вшта
друго него што је тако љубазно чп-
нила сама јапонска влада том истом
руском бродовљу. Руско бродовље у
Порт Артур долази управо из јапон-
ске луке, гдје је до сада стало посто-
јапо. У Јапону су руски мрпари
вазда примани гостопримством, али
јапонска политика и штампа и сувше
су се заносили лакомисленијем непри-
јатељством према мирољубивој руској
политици, што је већ само по себи
припућавало постарати се о луци за
нашу флоту, удубинијој и мирнијој. По-
јава руског бродовља у Порт-Артуру
на тај начин јесте прије свега мирни
догађај. Она не започиње вшпта ново
и не измјењује општи положај ствари,
не дајући никоме ни нове сусјезде,
ни новијех брига и опасности. Отуда
не прозвлада никаквог новог груп-
рања интереса, вшчије користи и
права нијесу дотакнути, не збива се
никакво освојење, пошто руско бро-
довље долази у Порт Артур с пред-
ходнијем знањем и одобрењем китајске
владе. Једном ријечи, дипломатска кар-
та далеког истока, на којој су озачепе
сфере интереса развијех држава, како
су се ове сфере развиле последнијех
година на китајскијем обалама ије
претријела никакве промјене, јер ула-
зећи у Порт Артур Русија није иза-
шла из граница свога ушља, које су
јој одавно признате мучкијем одобре-
њем свјетскога дипломатског конферта.
Ову прту догађаја ми држимо да
треба истакнут с тога, да овај корак
Русије изазвава нуждом не би кога охра-
брио у политичкој авантури на нове
завате, јер то не би могла одобрити
Русија, и у опште државе, које су
заинтересоване у миру на далеком
истоку.“

Петроградске „Новости“ пишу:
„Јучерашњи телеграми деннјелу су нам
ред просуђивања јевропске штапне
поводом уласка руског бродовља у
Порт-Артур. Сва се ова просуђивања
своде на то, да овај догађај није ника-
кво изнепаћење за јевропску политику.
Свијема је одавно било очевидно да
се руски бродови на Тихом Оцеану
налазе у грђијем приликама него ли бро-
довни осталијех држава. Особито је дра-
гоцјена изјава официозна „Келвинс Зеј-
тунг“, да данашњи наслов руског бро-
довља у источној Азији, Владивосток,
више не одговара рускијем захтјевима,
и да скоро савремено заузеће залива

Кјао-Чау Њемачком и Порт-Артура
Русијом значи продужење заједничког
дјеловања Њемачке и Русије у Исто-
чној Азији. Што значи, да никакве
сумње у лојалности дјеловања руске
владе, у овом случају, нема за никог,
и инцидент може се сматрати исцри-
љенијем. Међу тим, судећи по изја-
вама инглескијех листова „Морнинг
Пост“ и „Тајмс“, у Лондону су
склопи да ово принуђево и мирно
дјеловање руске владе експлоатирају
у чисто агресивном правцу — заузећем
Порта-Гамплтона или Порта Лазарева.
Ако се још к овоме прибави тврђење
француског листа „Еклер“, да Инглеси
помишљају о каквом удару у свом духу,
и пуштетну по инглескијем листовима
предпоставку, да ће руска окупација
Порт Артура изазвати пародно него-
довање у Јапону, то ће бити јасно,
да се налазимо у очи доста озбиљи-
јех дипломатскијех зашета на далеком
истоку. Ипак сумњамо да би Инглеска
отуда што добила. Присуство њемач-
ког бродовља у китајскијем водама
знатно измјењује пређашње односе
јевропскијех и источнијех тамо су-
парница. У овом случају Инглеска с
једне стране и Јапон с друге имају
против себе три једнако заинтересо-
ване на истоку велесиле, Русију, Фран-
цуску и Њемачку, и следствено не
може бити ни ријечи о нарушењу
равнотеже насиљнијем захватима. Ако
се к томе још дода, да у пркос стра-
шњу народнијем негодовањем у Ја-
пону, интереси јапонски, у данашњи-
јем приликама, а особито у изгледу
брзог довршетка сибирске жељезнице,
имају више додирнијех тачака са рус-
кијем интересима него ли са инглески-
јем, то се Инглеска може наћи сасви-
јем усамљеном у комбинацијама, које
замисља.“

О положају, у ком се сада наоди
критско питање, петроградске „Ново-
сти“ пишу: „На острву као и прије
дјелују три власти: власт јевропскијех
адмирала, која се шири не на вели-
ком проетору, власт турскога гувер-
нера, и власт устаникијех вођа, која
се шири по унутрашности острва у
горама. Другијем ријечима, острв Крит
остављен је на жртву анархији, и у
тако мутном стању инглеска интрига
имала је свити себи тамо чврсто гњи-
јездо, али остале државе не желе да
Крит постигне судбина Кипра. Али
питање аутономије изазивање озбиљно
разногласије међу државама. Криту је
обещана аутономија под врховном вла-
шћу Султана. Питање је, како да се
схвати обим аутономије и обим сул-
танскијех права? Нови њемачки посла-
ник у Цариграду, барон Маршал, ско-
ро је изјавио, да Њемачка сматра не-
опходнијем оставити Султану не ошк-
тивна него истипска права, и особито
право да држи своје гарнизоне по крит-
скијем градовима. Међу тим, устани
објављују, док турска војска не остави
острв, да не може бити говора о ика-
вом споразуму. Очевидно да између
погледа Њемачке и осталијех држава
на критско питање постоји веома
стварна разлика, која се мора одазва-
ти на успјешном ходу преговора. Фи-
нанцијски положај острва такав је, да
ће посланици велесила морати цотроши-
ти доста времена док пронађу мјере, да
га поправе. Острв је разорен, без наре-
а становништво чека са стране помоћи
Услед свега тога Порта не губи над,
да ће сачувати пређашња права на

Крит. Особито рачуна на узајамно неслагасије међу државама. С тога ће бити паметније уздржавати се од наде, да ће се брзо ријешити критско питање. Ма колико се дуго отегло његово рјешење, ипак се треба надати, да ће веселити остати вјерне обећања, да ће дати Криту пуно аутономију. А тијем се путем само и може умирити Крит. Повратак к пређашњем турскијем поредцима значило би у исто доба и повратак к пређашњој кризи и опасности, које су се будиле свакијем критскијем устанком. Најпослије и веселити су већ толико потрошиле сила и средстава око рјешења критскога питања у духу сиванедљивости и хуманитета, да би било у сваком обзиру неопростиво, кад би се зауставало на по пута и Порти попустило.

ДОПИСИ

Из Брчела, 6 децембра 1897 год. — Има већ 24 године од како чујемо ми приморски Срби за светковину која се обавља сваке године на овај дан у овој манастирској цркви св. Николаја у Брчели. — Душом и срцем жељео сам да будем учесник у тој светковини, у томе по предању историјскоме манастиру, која је озидала краљица Јелена супруга Уроша великога Немањича, и која је био љетни дворца Балшића, за доба њихова господарства Зето, у коме је пошло становала друга краљица Јелена кћер Томе Целолога у доба српског страдања цијеле 2 год., о којој има доста прича у нашем приморју. Да и не спомињем како је ту становао и љакши цар Шћепан Мали, где је по наговору наше скадарскога од некое Тодора Грка убијен био, и у притвор је манастирско цркве сахрањен био. Овај манастир по богатству прихода имао је првенство међу свима манастирима на југу црногорско државо, то су — свагда по 3 калуђера у њему становали из Црне Горе и Приморја, то су осим црквеног обреда непрекидно и школу држали и обучавали из Црничке нахије, Паштровића и Ријечке нахије, ове ученици који су се спремали за свештенички чин; отаде смо добивали кроз 500 год. много ваљаних свештеника и пастира духовни, који су се одликовали побожношћу и одважним прегнућем, за вјеру и премилу род српски, и ријечју и делом за углед народу служили, да за вјеру, народност и вјерност владоцима црногорским треба све на жртву подијети на и сами живот свој. Ми ово по примјеру њиховом гдјемо и данас у наша срца више но икад прије, с тврдом надом у добру будућност уједињења цијелог подијеленог српског народа. Имајући све ово у памети, а познајући примјерног свештеника, и учитеља и патриота српског, још од 1873 г.

кад нам га Његово Височанство посла за пастира и учитеља; и у њега виђесмо онга оца и учитеља, кој нити смо нити ћемо више, те и ја дођи на ову светковину у Брчели. Кад у јутро завониме звона, на манастирској цркви, окрену се народ мало и велико, мушко и женско из овога идемена све у цркву; кренем се и ја са великом радошћу, кад изидем на поглед цркве, опазим крсташ барјак ње се вије изнад свете цркве, и срце ми од радости заигра у прсима. Када приступих пред црквом и шћех да уђем у цркву, али је пуна дупке побожног народа, милина гледати, онамо у олтару скромног свештеника, овамо изван школску младеж, читаву чету, ње умилним гласом славе Бога. Послије свете службе у 10 часова отпоче се благодарене са многољетвијем Његовом Височанству Господару Николи I. По свршетку овога, изађе народ пред црквом, и ту нестрпљиво очекивају свога свештеника и учитеља. Кад овај изиде из цркве, вас народ уста на ноге, он им поштита велики дан по вас цијели српски народ, као и за сву словенску породицу. Иза овога донијеше ракију, коју овај свештеник сваке године у 25 година његова примјерног службовања даје народу овога дана. Права чашу подиже пош, који устало на ноге и повика: „Љубазна моја браћо! Мало прије у дому Господњем држасмо мољбе и благодарење Богу Творцу и податељу свију добара за драгоцјено здравље и дуги живот нашега опште љубљеног Господара, срећног владатеља Црне Горе, Цара Јунака, проширитеља црногорскијех граница, ијесника и пренородиоца.“ Споменути да је ово 37 година од почетка Његове мудре управе, поброји ту све што је Црна Гора добила у ово доба Његове мудре владе, и до каквог је познанства довео Црногорцу Његовим велеумом.

На ове се ријечи огромно повика: ура и живио. По овом школска дјеча отпјеваше химну Његовом Височанству. По овоме диже се исти свештеник, пошто је данас имендан Њ. Ц. И. В. Николају II двоглавом сјеверном орлу, јаким стојеру велике словенске породице, искреном пријатељу Његова Височанства нашега Господара, и подиже очи к небу и с топлом мољбом помоли се Богу за дуги живот Његовог Царског Величанства, на које вас народ бурно повика: живио, живио, живио! Послије овога ученици отпјеваше Царску химну, и тако се на само подне са ове светковине разиђосмо кућама. Ја носим у наше Приморје дивну успомену овога дана, видећи овакви ваљани напредак црногорски — у сваком погледу.

Један приморац из српског приморја.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Право књижевне својине.) — Издавна покрећу Французи питање о „књижевности“ између Француске и Русије. Посеје посјете предеједника Фор

у Русији ово је питање поново покренуто. Французи захтјевају да се једном конвенцијом призна од стране Русије право књижевне својине. У Русији се није показивало воље да се таква конвенција закључи, и ако се подизало по који глас да је право, да руски преводиоци француских списа плаћају ауторима за превод. Како је ово питање поново и јаче покренуто, у руској се штампи то питање живље претреса. Већина је противна признању својине из разлога, што би и онако скупе књиге на руском језику још више поскупиле услјед награде писцима те би то онемогућило или бар неопходно јак умањило превођење, дакле општење француске књижевности с Русијом. У толико прије Руси немају рачуна да овану конвенцију закључују, што се не находе у једном положају с Французима, јер док Французи преведу једног, два или највише десетак руских писаца, махом чувених белетриста, докле Руси преводу француске писце по свима границама. Гласови који се у руској штампи чују за конвенцију тврде да би она донијела књижевности руској користи, јер се не би могло свашта преводити не би могло преводити незналице, не би се могло ширити оно што је најгоре у француској књижевности, и руска би цубика, која врло често чита с уживањем којекакви порнографски француски а не зна за свога Тургенева, Толстоја и друге, — окренула руским писцима. — Услјед важности овог питања министарство спољних делова обратило се министарству правде да оно ово питање изучи, па да се онда приступи његову решавању.

(Позив на претплату.) Навршила се ево пуна година дана како је „Виноград“ пошао у народ, да му даде поуке из виноградарства, да ободри оне, који још и сад помало не вјерују новоме винограда рењу са американском подлогом. „Виноград“ је једини лист у нашем народу, који прати у стопу све ново усцјехе, што се постизавају у виноградарењу у страњих народа, богатих и напреднијих од нас. И да је овај и овакав лист заиста добро дошао онима, који се већ баве виноградарењем, па и онима, који тек мисле да буду виноградаре, свједочи то, што је већ прве године стизала су уреднику силна писмена питања, на која је он по дужности одговарао непосредно дотичњима, те им давао поуке и обавјештавао их; од тих је у самоме листу штампано тридесет и шест, но то је само једна четвртина, јер је бивало случајева, да су више њих искали одговора на једно и исто питање. Бивало је чак и таквих случајева, да су тражили обавјештаја и одговора и такви људи, који нијесу претплатници, па и ти су добијали одговора. Уредник ће се трудити, да и од сад одговори на питање бло посредно у листу, било непосредно, у за себиоме писму. Који пак желе непосредна одговора, приложиће поштанску марку.

Из тога се види, да је „Виноград“ заиста потребан нашем народу и да је

било крајње вријеме да се покрене овакав лист.

Лист ће и од сад излазити једанпут мјесечно, но да би могао доносити чеље и идустрације без којих не вриједи дугачки описи и причања, молим г. г. читаоце, да не пожале труда, него да сваки пошље бар још поједнога претплатника, а то је лако, лист је јестив, да би га могао држати и најсиромашнији; поука није никома на одмет. И овом приликом молим браћу учитеље и г. г. свештенике, да потпомогну овај једини наш лист виноградарски. По селима су они једини људи, који се више баве књигом, те би могли много учинити, само мало више воље и труда, па да нас види Бог.

„Виноград“ даје својим читаоцима једну врло важну погодност. Осим поуке коју доноси сваки број, уредник је завоо, да сваком својем претплатнику једанпут бесплатно штампа у листу било понуду, било жељу у погледу набавке свега онога, што спада у виноградарство и воћарство. Сваки дакле претплатник може на јестив начин понудити своје виноградарске производе и воћарске, било лозу каламљену и некаламљену, било грожде, воће каламљене и дивљане, и све друго што спада овамо; или наћи што му треба. Такове понуде не потпадијау под билеговину.

Скупљачима радо уступајем десети примјерак у име награде. Цијена остаје досадања: на годину у нашој монархији 2 фор. или 4 круне, на 1/2 године 1 фор. или 2 круне. За Србију стаје на годину 5 динара, на 1/2 године 2 д. 50 п. Новца је најбоље слати поштанском унутницом и из наших крајева и из Србије; коме је пак наручнице, може из Србије послати и у таксим маркама.

Молим наше листове, да прештампaju овај позив на претплату.

У Новом Саду, децембра мј. 1897.

Јован Марић

Учитељ и уредник „Винограда.“

(Позив на претплату.) Од др. Еразма Барчића и Дра Франка Поточњака примила смо из Загреба ову објаву.

Увјерење о народном јединству Срба и Хрвата провикло је данас све боље елементе и духове тако, да то поричу и таје једино они, којим су јоште очи разума заслијепљене и прекривене мрежом, или такови, који међу нама, били наши урођеници, били туђински доселеници, служе интересима оних којима је од користи, да се ми или нијда, или што позније, опаметимо.

У јединствено коло с нама припадају и браћа Словенци, који су пут од пута наше, крв од крви наше.

Три племена, три имена — један народ, јединствен језиком, јединствен крви а јединствене му имаду бити и тежње и настојања.

Прошлоост наша и преваше нам довазује, како је штетно и убитачно ограђивати се зидом сепаратизма, умјесто насто-

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

РУСИЈА И ЊЕЗИН ПОЛОЖАЈ У СВИЈЕТУ. ПРЕМА НАЈНОВИЈЕМ ПОНИСУ РУСКОГА СТАНОВНИШТВА ОД 28 ЈАНУАРА (9. ФЕВРУАРА) 1897. ГОД.

Ово је први редовни и систематски попис становништва цијеле Русије, јер су се прије обављало само тако зване ревизије, што није било тачно већ и за то, што су се пописивало само мушко главе ради пореза, а остало се све само комбиновало. Управу су за то сви дојаконши „пописи“ (ревизије) и бројеви били нетачно комбинације.

I.

По најновијем попису од 28. јануара (9. фебруара) ово године има свсколика Русија с Памиром 129,211,113 душа на простору од 22,500,000 четворних километара (41 пут Њемачке или Француске), не рачунајући амо вазалне руске државице: Хиву са 1,000,000 становника на простору од 60,000 четворних километара и Бухару са 2,500,000 становника на простору од 250,000 четворних километара, што спадају у сферу руску, те се већ сада сматрају фактично саставним дијеловима велике словенске државе. Према тому има руска царевина округло 22,800,000 четворних километара т. ј. толико, колико 42 Њемачке царевине или 36 пута Аустро-Угарске с Босном и Херцеговином. — У кратко, то је шести дио свега свијета (од 135,000,000 четворних километара укупнога коина земаљске кугле). То је наглашвао и цар Александар III., што су му замијерали Нијемци — новинари. Нема сумње, да ће се Русија новим земаљама још повећати, јер се садашње границе морају арондирати, заокружити до Средоземног и Индијског мора, као и на Великом окејану око Кореје, на на међу Манџурске, Монголије и Китајскога Тур-

кестана, да се боље обезбједи стратигички и трговински положај садашње Русије. Кинеско царство има тек половину земаље, колико је има Русија, а Сједињене државе сјеверно Америко нешто преко једне трећине, а тако и Бразилија. То су највећи државни контингенти на свијету. Велика Британија има додуше с посебнојима више земаље него Русија, али су те посебно растресене по цијелом свијету и тешко их је бранити и чувати. Русија напротив има све у једној сувијској свези, што је лакше бранити, чувати и држати на окупу, особито данас пред брзојавом и жељезницом. Двије су с тога само државе, које се могу сматрати правим свјетским државама (Weltreiche): Русија и Сјеверна Америка, јер је Инглоска за будућност неопходна. Ако је њемачки цар и ишањолски краљ Карло V. (I.) могао казати, да у његову царству не знападу сунце, то још већма вриједи за Русију, којој као сувласној држави по величини нема пара ни наметара у свој повјесници дојаконшига свијета. Дојакемо још, да добро двије трећине руске државе сачињава један народ руски с једним језиком, једном вјером и једним царем!

Занимљиво је видјети, како се по ревизијама повећавао број становништва Русије од Петра Великог на до данас. Тих је ревизија било десет. Ево их, јер оно нијесу свакоме познате, па их новине често криво доносе.

Године 1722 за Петра Великог I. ревизија	14,000,000 стан.
Год. 1742 II. ревизија	16,000,000 стан.
Год. 1762 III. ревизија	19,000,000 стан.
Год. 1782 IV. ревизија	28,000,000 стан.
Год. 1796 V. ревизија (Катарина II.)	36,000,000 стан.
Год. 1812 (за рата с Наполеоном) VI. ревизија	41,000,000 стан.
Год. 1815 (Послије великог рата) VII. рев.	45,000,000 стан.
Год. 1835 (послије страшног кољере) VIII. рев.	60,000,000 стан.
Год. 1851 (послије кољере)	

IX. ревизија	68,000,000 стан.
Год. 1858 (послијења) X. ревизија	74,000,000 стан.

Десетом се ревизијом мучио и трудио више година академик руски Кенен, а десетом централни статистички комитет, но имак су им резултати били двојбени. Год. 1871 издао је руски генерал-штаб огромну књигу: Високо статистически Свобник са XXV+922+(П. одио) 235 = свега 1.179 страна и са много таблица и са посебним атласом (36 илустрација). То су све израдили струковни истраженици Њедрани и членици руског Царског штаба, њих деветорица. До сад је било то најпоузданије дјело и руској статистици и о свима однојајима становништва и земљишта: по вјери, народности, привреди, култури и т. д. Осим тога су приођивали податке: Централни статистички комитет, георафијско друштво, медицински департамент, министарство финансија, трговине, наставе и војске, али све то није било доста поуздано нити систематски израђено по захтјевиима модерне статистичке знаности. У напоменутоме дјелу генералнога штаба (на стр. XIX.) израчунао је за г. 1867 становништво цијеле Русије на 82,172,000 душа, а при нормалном прирасту за г. 1870 рачунали су 85,000,000 душа. За тим је Централни статистички комитет израчунао за 1885 г. 108,819,332 становника. Тога су се броја држали обично до ове године, 1897. Њемачко су се новине тада пространиле тога броја (преко сто милиона), те су се грешиле, да то није истина нити да је могуће, већ да је то измислила шовинистичка панславистичка фантазија руска. Дакле прије десет година нијесу могли Њемци допустити сто милиона, а данас морају допустити сто и тридесет милиона (130,000,000!) Касније су се ругали „hundertmillionreich“-у, када је био у Русији какав краваљ или финансијална недаћа. Кад су се тога броја бојали Њемци (који се „не боје никога до Бога,“) лако је промислити како су други мали непријатељски сусједи к срцу узели

тај огромни број од преко стотину милиона душа, из којег се броја може као за палу изабрати и извадити пет милиона војника и козака, а по пруском војничком кључу и десет, пита више у нужди и четрнајест до петнајест милиона бранилаца и заточника.

Послије тога, особито од 1890. године овамо, престали су Њемци тајити тај огроман број становништва руског, и понављати фразу о „колосу на глиненим ногама“. С тога су били присиљени и други непријатељски новинари (на пр. око „Postet Cloud“-а) признати величину, јакост и вапредак велике словенске државе. Већ сада, буди мимогред речено, има Русија 78,000 школа (Њемачка 58,000); дакле једна школа долази у свој Русији на 1,660 становника, а у правој јевропској Русији на 1,400 становника 1 школа, у Аустроји пак на 1,330., у Њемачкој на 880—890., у Француској (88,000 школа) на 430 становника 1 школа, у Сјеверној Америци (300,000 школа) на 230 становника, а у Хрватској и Славонији на 1,800 становника 1 школа. Русија има највећи број међу великим државама: 5,655, 884,232 српска или у кратко 2 1/2 милијарде форината т. ј. више него што је имала Француска платити Њемачкој г. 1871. Инглезе је пространила „немогућа“ им жељезница од Каспијскога мора до Самарканда у Централној Азији, а Америку је и Французи науунада удивљењем. Још се више диве свијет сибирској жељезници, која има бити готова крајем овога или прво године идућег столећа (7,830 километара, 8—10 дана воље). Пространство је у Русији велико, па зато важу Руси, да им је простор највећи непријатељ. На сјеверу јевропске Русије већа је архангелска губернија (858,950 четв. километара) него икоја јевропска држава (Аустро-Угарска 620,000 четв. килом., Њемачка 540,420 четв. килом.). Није без интереса видјети, како се тај простор повећава, како је расла руска земаља посљедњих 400 година. Почетак је држави руској за Рјурика г. 862. у околшћ

јати да један јединствени народ и узживи животом једним и јединственим у сваком погледу, толи културном и господарственом, коли друштвеном и народном.

Увјета тому и средстава имаде, а имаде и лијене и добре воље, која се на свим странама у најбољим силама манифестира, само што нема јединственога, сврса водећег рада. Рад понајбољих наших људи не да се губи, него не пољућује онога успјеха, којим би се заиста похвалило, када би сви знали и имали један центар, око којег би се скупљали и који би био као лека смотра свега, што се у нас бива, а битно дјелује на опћи наш заједнички живот.

Да тому доскочио, науком од младоста издавати трикрат недељно часопис „НАРОДНА МИСАО“

који ће — штампан ћирицом и латиницом — а полазећи од темељнога начела, да су Словенци, Срби и Хрвати један јединствени народ, једнаком љубави, заносом и бригом, једнаком оком, страхом и весељем мотрити све појаве нашега народнога живота, избијати они у скромној књижици словенскога тежакца, у кући хрватскога обртника, у дому српскога трговца, или у дворовима, всликне и мале господе наше.

Уза то ће „Народна Мисао“ једнаком љубави и пажњом пратити све знатније и важније појаве осталог словенскога свијета, поклањајући особиту позорност животу балканско браће, кано и вјерно и точно мотрећи све појаве у инородном свијету.

„Народну Мисао“ рађа чиста љубав према једном јединственом народу, који досле само с тога јединствено није проживио, јер је сам био нависан и лаковјеран, а други га знали сваком згодом и приликом за себе, а увијек на његову штету, избавити.

„Народна Мисао“ бит ће светом задањом утирати стају народном јединству осјећајем свијести, културом, господарственим и друштвеним приликама, да се не буду млађи наши на нас тужили, као што се ми на наше старе жалимо.

Народ нека буде свој и за се, а нигда и нигде туђи и за другога. То је наша мисао, наш идеал, а томе ће служити и наша „Народна Мисао.“

„Народна Мисао“ излазит ће понедељником, сриједом и петком у 11 сати прије подне. Тискат ће се на четири листа цијена ће јој бити 1 фор. мјесечно, на по године 6 фор., а на читаву годину 12 фор. за Аустро-Угарску, дочим за остале земље 30 франка у злату.

Претплате се шаље на управу „Народне Мисао“ Гајева улица број 45 — Уредништво налази се такођер у Гајевој улици бр. 45 II. кат.

Овај позив заслажује топлога одзива, и ми се падамо да ће га наши у цуној мјери мећ свијема образованијема Словенцима, Хрватима и Србима. Познајући народну свијест покретача овог новог листа, мига у напријед братски предсријетамо, желећи му најбољег успјеха.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Кртола у трулежи.

Да је кртола у велико за домаћу употребу узета као храна, о томе нема сумње. Њу спремају богатије и сиромашније кућине, премда она није по саставу и природи својој питателна и хранећа. Она је раширена, ваљда због обилатог рода, на усљед неродних година или ратова, добро је дошла што добро уснијева без разлике и у ниским и планинским предјелима, једно мјесто хљеба и друго пријатан дометак онима, који се масним хране: месом, скорупом и сиром.

Наша отаџбина, како и колико се ња рађе, не би показала разлике у планини или питомици. Дакле ова је производ и једним и другим; но у посљедњим многи се и многи узалудно труди, јер му она, дочим љетна припека дође одма сагније. Једни то припекују, да је њу природа назначила за студенија и високија мјеста, гдје је јутро или вече ладније, ће су дубодоле и т. д. Не, искуством је постигнуто, да она прије свега раније и врло добро у питомијим мјестима успијева и, да се лако ускућати може од такозване гљивости, која је, употребљавајући је, опасна и по здравље. У нашем мјесту не би смо одрећи, да је од такве трулеж, многе гоме проузроковала грозницу, огањ или пролив, на при том смањила му и снагу. Но у то доба, када она сазријева (од Петрова дне до Илина-дне) у ниским и питомијим предјелима, вијећете, гдје је обично од куће носе у пазар и по врло јевтину цијену продају, на посље до који дан, гдје је као трулу свињама или другој стоци бацају, да их бајаги, кад им пропада њом нахране, — што је све права злоупотреба. Но, да стим не варамо себе или боље рећи не трујемо и себе и своју живад, кад је већ у поквареном стању, никако је и низачим употребљати не треба — осим у руну поодање — ради здравља. Усљед чега она труне, то најбоље знаду агрономи, који се специјално баве пољопривредом и њеним непријателима; па ја ту и немијем друго рећи до оно, што сам примјетио. Прости сељак неће да зна да она болује од „переноспоре“, и да је у овом случају она највећи узрок њеној неродности и квару. Њу не практикују људи да је шкрпе, на пошто и није од Бог ти се зна какве цијене и хране, не иде то лијечење препоручивати. Само је ствар сада, пошто она прије времена сазре — значи, да је њен род слаб и недоразан, а то нас може увјерити најбоље њен плод, којег ако извадимо, познаћемо по ситним кртолицама и по њеној кожници, која се од најмањег додира гули. Сготовимо ли такове, оне су врло водљиве и неукучене и тешко сварљиве. Разумије се, да је ово она добила усљед раног овада њенога лишћа, са којим се она храни из спољне ваздушне сфере, — па лишена тога горњег и свдоријега органа, остаје на доње — корјење, које тада усљед изгуба спољњег као болестан поквари својим корјењем и вене провучене

У лцињ, 13 децембра 1897.
П. Ј. Вујановић.

кроз кртолу, а с тим и њен строј. Неколико дана добре припеке, па ето ти све истрале. Шта је сад најбоље? При вађе њу кртоле најпрактичније је пострададе од „переноспоре“ одбацити на страну, и неупотребљавати их за људску храну, пошто је овим покварен сваки драж и питателност. Ђе се таква покаже и дознаде, да је кртола у трулежи, ту би требовали да приступе и доктори да је као такву од употребе забране, јер је и поред здраве хране невоља доста.

Са здравима, иначе са онима, што су родиле без „переноспоре“ употреба се може сачувати и за преко зиме — без да добије трулеж — а тај је начин врло прост. Прије свега нека остава — мјесто буде суво, без влаге и прикладно, да влага и топлуна не проузрокује ново клијање и тим онеспособе природну вредност и сочност кртолину. Али главно је што преходи овом. Кртолу треба водити, дочим почму вријеже да просушују, и тада ће те извадити најздравију. Не варајте себе да чекате, док вријеже потпуно осухну, јер треба предвијети, да оне под јаку љетну припеку од врућине добијају квар, а лишени се горњи органа, она је ослобођена сваког даљег рада и живота. Зато као за правило, да се љетно кртоле сачувају за зиму могло би се узети ово, што сам самим искуством освједочен: Пострададе од переноспоре на особ; здраве повадити, дочим почну да уцањивају вреже и толико их на сунцу придржати колико се могу отрити земљине брљавости и влаге, па онда с њима у прикладном и сувом мјесту.

Овог сам се правила држао прошлог љета, и успио сам да ми остану здраве, па као такво износим га нашим сељацима, те им се допано и за њину практику или пробу.

У лцињ, 13 децембра 1897.

П. Ј. Вујановић.

За што највише пропаде рогата марва.

Зими је најглавнији посао у газдинству, старати се о стоци и хранити је. Главни узрок за што у нас опада сточарство, а поглавито за што опада у мањих газда, мислимо ми да је у томе, што и теглећа марва и она за запат и приплод живи преко зиме готово о самој слами. Ми овим не велимо то, да газда рогату марву никако не треба да храни сламом; на против зна се да људи и у најпроднијим земљама, гдје је газдинство много јаче од нашег, хране своју марву донекле сламом. Него да би нам рогата марва процвијетала, ваљало би:

прво да преко зиме ни вола ни крава ни јунад не хранимо сламом;

друго ако већ хранимо рогату марву сламом, онда бирајмо за то пролетну сламу — јечмену овсену и кукурузовину, а житију — јесењу — сламу, која баш и јесте за тај посао, обраћајмо више на стегу. Ако је пак газда приморан по некад, да своју марву храни јесењом сламом онда нека је увјек најприје сјечком исјече и у води натопи, па нека је помјеша с репом, кромиром бундевом или помијом, јер само у том виду кад је слама тако натопљена и растворена, моћи ће стока својим желудцем извући из ње оне честице што је питају и хране. Или нека газде дотјерају јесењу сламу јечменом, овсеном, ражњом или кукурузном прекрупом.

То ми за то препоручујемо, јер знамо, кад човек самом сламом стоку преко зиме храни, а то данас још на много мјеста бива, да то има жалосних посљедица. Прво и прво теглећа марва врло ослаби од те ржаве пиће па се с тога много газде у прољеће задоше с радњом; — даље марва за приплод не добије довољно пиће ни сама да живи, а посље доноси на свијет кржљав приплод, а из овог је тешко посље и најбољом пићом што год развити и одгојити; — па најпосље и јунад тако се рђаво и слабо развију, да ћеш посље тешко по њима и врсту познати па се ни за четири године не развију толико да би их без штете могао у јарам презати.

И ми волимо да је мудро и паметно, кад се стоци преко зиме одузме нешто од овог обичног оброка што га добија у вријеме тежког радње; јер кад радња сасвим престане или спадне саразмјерно на половину или трећину, онда марви не треба толико пиће, нар јој је довољно, ако добије саму опу храну, што је издржава, — а оне хране, што је снажи и гоји ма и не било. Али то је само онда на мјесту гдје у вријеме радње стоку врло добро држе, а тога у нас врло ријетко бива; а никако не ваља то ондје, гдје марва и у радно доба једва толико хране добије, с колико би се тек задовољила кад не ради, а тако онајвише у нас.

Свакако је од штете за газду, кад своју теглећу марву рђаво држи. То се види из овога:

Прво рђаво тимарена стока нит има снаге бити је дурашна у радњи те по томе је кадра много мање радити, него кад се добро држи на је јака и дурашна.

Друго у тежој радњи треба упрегнути четири вола где су иначе доста и два, ако су добро храњени, те тако ако

газда ипак хоће да за времена радње доврши, мора држати више волова него што би држао иначе.

Треће та рђаво тимарена изгладњива, изнурена марва да се продаје за три, четири године раније, а и тада се врло рђаво плаћа.

Кад газда све то добро прохесани, колико више посла може да уради, добро тимареном марвом, па како та марва дуж времена остане у снази те може да ради; па онда и кад човек хоће да је прода колико више за њу добије и како добро одржану и јаку марву може у свако доба с мјеста продати, јер такој је стоци лако наћи купца муштерије; кад то све човек размисли, мора увидити, да се никако не слаже с паметним и напредним газдовањем рђаво држати марву.

Па тако је исто и са стоком запат и с приплодом. Свирамо ли најдешњу краву с најљепшим биком, па је хранимо, тек колико да је у животу одржимо боме тешко оном телету што га она отели; од тога или никад неће бити говече, или обично то стане два три пута толико мук и трошка, док из њога што истешеш. А како се теочи поред рђаве хране споро и наказно развијају, и како је ту слабачку јунад и обађеном цијеном тешко продати, то не треба ни да донавујемо, јер и тако многи знају из искуства.

Није нам ни на крај памети да и ми захтјевамо марви за запат онако бога у пићу, као што је виђамо по Инглеској и по другим земљама, гдје је одомаћено напредније газдовање; али зато опет не можемо да одобромо, што се и нас по свуда, а особито у мањих газда одомаћи обичај, тако оскудно и сиромашки хранити и тимарити марву. Како ми мислимо, има и ту и некога средњег пута, на тим путем може свако ударати, јер је доста широк, те се на њему сваком може на тењани смјестити по свом имању и могућству.

Ако сад још свему томе додамо и то, како је од те слабо храњене марве мало љубрета и како је и то мало рђаво, те како се онај газда, који своју стоку већином самом сламом преко зиме варајује, одриче и наде да ће икад бар повратити своје газдинство и опоравити своју земљу онда мислим, да ће се сваком газди свидјети тај наш савјет, да се пошто пото пашти, како да своју стоку што боље што бољом пићом изхраује.

Искуство до душе и то показује да двогчад и трогчад можемо донекле без штете слабије хранити, него што смо их хранили у првој години; али и ту морамо поновити опет оно исто, што горе рекосмо о телећој марви — да је то само ондје не бесте, гдје је марва прве године изванредно добро храњена, а тога боме у нас најмање има.

Ваљано, напредно газдинство дакле ниште, да јунад зими не хранимо самом сламом, као што је то већином у нас обичај, него да их држимо боље и хранимо обилатијом храном, нарочито првих година, а преко зиме и у каснијим годинама.

У првим годинама је и за то нужно обилатијом пићом хранити јунад јер искуство показује, да се у јунади тада кости боље развију, па за то треба особито на то позити код телеће марве.

Овом приликом ваља нам још и то напоменути, да штале треба често вјетрити, јер тако је исто и марви потребан чист и свјез ваздух, као и људма. То зато спомињемо, што знамо да су у наших газда штале већином врло ниске, мјесто циљом патосане су платињима, а понајвише нема ни тога, па се ту накупиш иштитељна и то то онда непрестано трује и кужи ваздух у штали. И онда мјесто да се прозори отварају и штале почешће вјетре, обично ћемо наћи гдје су и прозори затворени — да у штали топије буде — те је штала сасвим запуштена.

Ми смо потпуно убједиени, да се многа марва побољева баш понајвише са нечиста ваздуха у шталама, а то се најбоље отуда види, што је међу марвом највише болестина с прољећа, а ухватио се и рачуи да највише стоке угине марта мјесеца.

Као год што јело и пиће храни и поји тијело, тако је исто крви потребан свјез ваздух. Хоћемоли дакле, да нам марва буде здрава и снажна и да с оном храном у сразмјеру напредује, којом је питамо, онда штале ваља чешће да вјетримо, а марву бар по једаред дневно да пуштамо на подуже вријеме на чист, свјез зрак. А да то већ и сама сирота стока по нагону захтјева, види се отуда, што ће се једва наћанити да уђе у шталу, кад је на пољу појимо.

Најпосље да споменемо и то, да је и чистоћа врло важан услов да нам марва буде лијена и берићегна. То се најбоље види отуда, кад је марва на паши, па се сама брине о чистоћи: Тада је обично чиста. — За то назимо, да нам млађи ни то не занемаре, него нека марву чешће очешу и осекају, јер и од тога зависи и здравље, а и храна марви увијек боље прија и од веће користи, кад се чисто држи.

Иа „М. Журнала.“

Иљменскога језера у Великом или Старом Новгороду на ријци Волхову. За 30 година касније већ је престо велико-кнежевски на југу у Кијеву, на ријци Дњепру, а мало за тим (од год. 906.) долазе Русин под заidine Бизанта (Париграда) и задају му смртни страх; Црно море добије брзо име рускога мора (рускога језера), за чим и данас још теже Русин (кроз 900 година). Касније су дивљи народи уз домаћу јелослогу присилили Русе, да су пренијели велико-кнежевску столицу у Суздаљ и најзад у Владимир, на притоку Оке, Кљази и подручје Волге. Из Владимира (источно до Москве) преселили се велики кнез Иван Калита 1328. год. у Москву на ријци Москви, притоку Оке, а из Москве пренесе столицу Петар Велики у Петроград 1713. године, гдје је и данас. Ово тих пет престоница: Новгород, Кијев, Владимира, Москва и Петрограда сабирала се руска земља посред разних инородних народа. Особито се московски велики кнезови зову „сабиратељи руске земље“, нарочито од Ивана III. (1462.—1505). Иван IV. Грозни (1533.—1584.) даде се крунисати у московском Кремљу за првога цара све Русије г. 1547., управо 400 година послије утемељења Москве (или од како се она спомиње г. 1147. у летописима), премама се већ Иван III. звао „царем“ (титудирао). Петар Велики уведе 1721. наслов латински шрегатор, јер није хтио да буде мањи од римско-њемачкога цара Карла VI., она Марије Терезије. У Руса се народна ријеч цар сматра само као краљ, на се зато и данас у наслову пише: и м п е р а т о р све Русије, а за тим цар (краљ) пољски, цар казански, цар астрахански, цар сибирски, цар грузински и т. д., што се преводи са цр (краљ). Али нијесу само московски владари били (од Калите 1328 г.) сабиратељи руске земље („Mehrer des Reiches“, како су писала прије Нијемци), већ су то и самодршци петроградски. Велики сабиратељ био Иван III., а особито Иван IV. Грозни, који је сабрао и добар дио западно Сибирје (1582—1584.).

Под крај владавине Ивана III. имала је Русија преко два милијона четворних километара (око г. 1497.) то јест више него што има данас „тројни савез“ заједно са Француском (1,986.000.) За Ивана Грозног је имала Русија 12,370.000 четв. километара, за Петра Великог 14.500.000, од којих на Јевропу отпада 4.400.000 четв. килом., за Катарине II. (г. 1795) 16,770.000 четв. килом., за цара Навта I. (год. 1801.) (18,150.000, од тога је отпадало на Јевропу 5.286.000 четв. килом.; за Николаја I. 1825—1855.) 25,615.000 четв. килом.; за Александра II. (1867 г.) 21,412.000 четв. килом. суше земље. Данас отпада на Јевропу од све Русије 5,515.055 четв. килом. т. ј. за преко један милион више само у Јевропи него имају све остале државе јевропске, а јевропски дио Русије тек је четврти дио цијеле Русије. Кад се узме на ум т. зв. „сфера интереса“, тада под Русијом потпада преко тридесет милијона четв. килом. или близу четврти дио свега свијета, т. ј. више него цијела Африка. То је дакле у истини свијет за се, посебан свијет. Од 1505 год. т. ј. за посљедњих 390 година нараста је Русија за 20,500.000 четв. килом. округло, или готово 40 пута, колика је Француска данас. Годишњи је прираст био према тому округло 52.440 четв. килом. или сваке године скоро код Троједница Хрватска, Славонија и Далмација или Србија и Црна Гора (57,670 четв. килом.) по више него Босна и Херцеговина (51.110 четв. килом.) а сваког мјесеца бијане више 4.370 четв. килом. као онђина (нахија, срез) или котар, а сваки дан округло кроз 390 година око 150 четв. килом., а кад се зна, да простор града Париза има само 78 четв. килом., онда је Русија прирасла за два Париза сваки дан.

Тако се сто сабирала, тако је расла руска земља за посљедња четири вијека.

(Свршило се)

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

ЦЕТИЊЕ, 17 децембра.

(Наименовања.) Г. Владимир М. Томић, свршени правник Петроградског Универзитета најменован је за члана Окружног Суда у Подгорици. — Г. Милаш Дожић свршени правник у Биограду најменован је за секретара Великог Суда.

(Из Друштва „Цетињске Читанице.“) Друштво „Цетињске Читанице“ изабрало је на својој главној скупштини друштвену Управу и Савет, у које су ушли: главни школски надзорник, г. Буро Поповић за председника; г. ком. Митар Мартиновић за потпредседника; г. проф. Филип Ј. Ковачевић за секретара; г. Јово Герун за благајника; г. проф. Мило Ковачевић за економа; г. проф. Јово Клауђеровић за књижара. За чланове друштвеног Савета изабрани су: г. војвода Илија Пламенац, г. ком. Јанко Вукотић, г. Широ Поповић, г. Стево Татар и г. поруч. Данило Гатало. Друштво је давало забаву са играњем 16. окт. м. у славу имендана Његовог Височанства Престолонаследника Кијаз Данила, која је иснала на оште задовољство. У „Цетињску Читаницу“ ове године уписало се до данас близу 40 нових чланова, а престало се и други уписују, која чињеница јако унапређава друштво и морално и материјално.

Друштво „Цетињске Читанице“ даваће идуће године своје забаве и бесједије заједно са друштвом „Горски Вијенац“, за чим је изабрат нарочито приређивачки одбор између чланова оба друштва а под председништвом г. Слава Рамадановића, а ова секретар министарства спољних послова, то ћемо се без сумње, уз тако уједињене снаге, још боље провести и веселити ових месеца.

(Племенито сјећање.) Г. Вратислав Пасовски, старјешина клуба чешких туриста из Прага, у спомен пролетошког дочека чешких туриста на Цетињу, од стране истог клуба, послао је преко нашег уредника Високопросвештеном Цетињском Митрополиту 200 флорина, да се раздијеле сиромашкој дјечи цетињској. Заиста братско и племенито сјећање!

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

АТИНА, 14 децембра. — Пуковник Васос унапређен је за генерала и најменован за заповједника дивизије, која је одређена да заузме Тесалију.

БУКАРЕШТ, 14 дец. — Камара је прихватила адресу са 86 против 36 гласова.

ЦАРИГРАД, 14 дец. — Бакић је био јучер послје селамлика на уједињи код Султана.

МАСАВА, 15 децембра. — Јучер је Касала предата Египту.

АТИНА, 15 децембра. — Са тврђаве у Превези пуцали су на једну грчку канонијеру, кад је излазила из залива Амбрације. Влада је телеграфирала Маврокордату да тражи прија тељско размишљење.

АТИНА, 16 децембра. — По „Хестији“ Грчка је отпочела преговоре са Аустро-Угарском, да ова изашље мисију официрску, која би имала реорганизовати грчку војску. Порта је изјавила Маврокордату да инцидент у Превези потекло из непоразумљена. Грчке канонијере биће овлашћене да изађу из залива Амбрације.

СОФИЈА, 16 децембра. — Засједање сабрања затворено је са захвалом посланицима на патриотском труду.

КАНЕА, 17 децембра. — Амбасадор су саопштили гувернеру, да су пзијештеши, да Турска намјерава послати на Крит пет плада војника у замјену толиког броја, који се имају отпустити, и да то питање непрестано проучавају. У исто доба посланство народне скупштине предало је консулима изјаву за посланике, да су готови подржавати будућег генералног гувернера ако сва турска војска остави Крит.

БЕЧ, 18 децембра. — Париски „Тан“ добио је један телеграм из Биограда, да је Краљ Милан пошао изнепада у Пешту под изговором да учествује у лов графа Зичија, а у ствари да заклучи уговор, којим ће сасвијем и коначно Србију привезати Угарској. „Фремдсблат“ то опровергава и вели, да та вјест има сврху да помути односе потпуног повјерљива између Русије и Аустро-Угарске.

БЕЧ, 18 децембра. — Званично се јавља да је затворено засједање рајхсрата.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Ново путовање „Фрама“ на сјеверни пол.) Читатељима нашим познато је како је Нансен на лађи „Фраму“ ишао на сјеверни пол, и како је истраживалац Андре отишао јесенас на балону да испити тује сјеверни пол. О њему се није ништа чуло, те многи држе да је Андре са експедицијом пропао, јер су капетан и људи са једног рибарског брода 23 септембра т. год. код Шницберга, видјели на морској пучини један велики предмет који је личио на балон са кога су се чули очајни узвици, чак и носље недеље дана. Чувени истраживалац леденог мора Савер Бремко отпловио је на то мјесто код Шницберга не би ли спасао ове несрећнике ако су то дошта они били. Сад опет говорим о новој експедицији на сјеверни пол. У Петрограду стиже крајем овога мјесеца Свердруп, чувени капетан на „Фраму“, с којим је Нансен ишао на сјеверни пол. „Правителствени Вјесник“, овим поводом, доноси неке појединости о новој поларној експедицији, коју сад спрема сам Свердруп. Свердрупу је дат за ову циљ „Фрам“, на којем Свердруп прави много измјене према искуству стеченом у последњој експедицији, а то измјене иду на то да увећају отпорну снагу брода према леђу Стуртинг је одобрио 20.000 кроша на експедицију, а остале расходе даће појединци. Број људи ове експедиције уопшт је и биће их 16 (међу њима и неколико научника), због великих екскурзија на слоницама. Уз то ће се узети и много више паса; и то 80 гренландских и 25 шведско-норвешких. Ови пси, по Свердрупову мишљењу, није су ни мало горњи од сибирских. Експедиција ће се кренути на пут у јуну идуће године. Пут ће ићи преко мореуза Смитовог дуж сјеверозападне обале Гренландије на све на сјевер дотле, док брод може ићи. Кад се брод устави, експедиција ће направити себе зимовник, на ће за вријеме зимовања предузимати експедиције на сјевер. Ова експедиција гледаће да нађе и Андре, да му помогне ако буде могућно.

ОБЈАВЕ.

Никола Горчинов Вујовић из Ожегована Катунске шахије — отишао је назад 6 година у Цариград; доцније је, како се чује, прешао је у Бугарску, али својима никаквога гласа о себи давао није. Будући да његова мајка ништа о њему сазнати не може, то се умољава сваки онај, који би што о поменутом Николи знавао, да би доставио.

КАНЦ. МИН. ИНОСТРАНИХ ДЈЕЛА.

Цетиње, 6 новембра 1897.

Петар и Марко, синови Стевана Стојановића учитеља с Фрутка из Бјелонављина прије двије године отишли су у Србију у Сењски Рудник; доцније су прешли, како се чује, у Бугарску, али родитељи о њима ништа не знаду, ништа чују. С тога се умољава сваки онај, који што о реченима зна, да би извјестио:

КАНЦ. МИН. ИНОСТРАНИХ ДЈЕЛА.

Цетиње, 6 новембра 1897.

Назад четири године отишао је Перо Николај Вучковић из Теблића у Цариград, одакле је прешао пеће у Влашку, и до 1894 год. својима се јављао. Будући да од то доба његова родбина никаквог гласа од њега не добија, то се сваки онај умољава који би што о поменутом Перу знавао да би извјестио:

КАНЦ. МИН. ИНОСТРАНИХ ДЈЕЛА.

ОБЈАВА.

Возна пошта полази сваки дан од Цетиња за Котор у подне — осим: *сриједом* кога дана полази у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Унгар.-Хрв. Друштва који полази пети дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјуме) и осим петка ког дана полази у 10 сати

прије подне и стиже у Котор у 4 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Лојидовог Друштва, који полази пети дан у 6 сати по подне из Котора за Трет.

Из Котора за Цетиње возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Цетиња за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати по подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из Подгорице за Цетиње полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати пр. подне.

Из Подгорице за Никшић полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже у Никшић у 11 сати пр. под.

Из Никшића за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати по подне, стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Цетиње, 12 септембра 1897.

Управа

Књ. Цр. Пошта и Телеграфа.

БЛАГОДАРНОСТ

Добио сам на дар од г. Сава Хајдуковића из Цариграда; 1400 табака фице хартије, 12 дузина ланаса 6 дузина перница, 4 кутије пера 50 комада брисаљака, да се подијели ученицама овдашње школе. На чем дароваху у име своје и своих ученика изјављујем потпуну благодарност.

Подгор, 15 децембра 1897 г.

Марко Вујачић
учитељ.

ПОКЛОНИТЕ ПАЖЊЕ ОВОМЕ ОГЛАСУ

П Л А Н

за извлачење добитака 15 кола срећана Краљевско Српске Државне класне лутрије за привредне циљеве на издатих 30.000 срећана има 15.000 добитака и једна премија

I Класа.		II Класа.		V Класа.	
Вучење је 3 Јануара 1898.		Вучење је 4 фебруара 1898.		Вучење почиње 4. сврт. се 15 маја 1898	
Уплата . . . 23 дин. нисарина . . . 1 "		Уплата . . . 23 дин. нисарина . . . 1 "		Уплата . . . 23 динара нисарина . . . 1 "	
Цијела срећ. стаје 24 дин. у среб.	Цијела срећ. стаје 21 дин. у среб.	Цијела срећка стаје 21 дин. у сребру	У НАЈСРЕТНИЈЕМ СЛУЧАЈУ МОЖЕ СЕ ДОБИТИ ДИНАРА 300.000		
Пола срећке " 12 " " "	Пола срећке " 12 " " "	Пола срећке " 12 " " "	ДОБИТАКА динара у сребру		
Четврт " " 6 " " "	Четврт " " 6 " " "	Четврт " " 6 " " "	1 од		
Осмина " " 3 " " "	Осмина " " 3 " " "	Осмина " " 3 " " "	1 " 70.000		
ДОБИТАКА динара у сребру	ДОБИТАКА динара у сребру	ДОБИТАКА динара у сребру	1 " 50.000		
1 од 20.000	1 од 25.000	1 " 40.000	1 " 30.000		
1 " 8.000	1 " 10.000	1 " 20.000	1 " 20.000		
1 " 4.000	1 " 5.000	1 " 15.000	2 по 15.000 30.000		
1 " 2.000	1 " 2.500	1 " 10.000	4 " 10.000 40.000		
2 по 1.000 2.000	3 по 1.000 3.000	10 " 5.000 50.000	10 " 5.000 50.000		
10 " 300 3.000	10 " 400 4.000	20 " 2.000 40.000	20 " 2.000 40.000		
20 " 150 3.000	20 " 200 4.000	100 " 1.000 100.000	150 " 500 75.000		
30 " 120 3.600	30 " 150 4.500	200 " 400 80.000	250 " 300 75.000		
40 " 90 3.600	40 " 120 4.800	300 " 200 60.000	9.952 " 150 1.493.700		
894 " 69 53.640	893 " 90 80.370	11.000 ДОБИТАКА И ПРЕМИЈА 2.553.700			
1000 102.840	1000 143.170				
III Класа.		IV Класа.			
Вучење је 4 марта 1898		Вучење је 2 априла 1898			
Уплата . . . 23 дин. нисарина . . . 1 "		Уплата . . . 23 дин. нисарина . . . 1 "			
Цијела срећ. стаје 24 дин. у среб.	Цијела срећ. стаје 21 дин. у среб.	Преминуће од дана 200.000 добитка срећана на коју пада онај од ових 402 добитака, који се најпослије извуче.			
Пола срећке " 12 " " "	Пола срећке " 12 " " "	1 од 35.000			
Четврт " " 6 " " "	Четврт " " 6 " " "	1 " 14.000			
Осмина " " 3 " " "	Осмина " " 3 " " "	1 " 7.000			
ДОБИТАКА динара у сребру	ДОБИТАКА динара у сребру	1 " 3.000			
1 од 30.000	1 од 35.000	5 по 1.000 5.000			
1 " 12.000	1 " 14.000	10 " 500 5.000			
1 " 6.000	1 " 7.000	20 " 300 6.000			
1 " 3.000	1 " 3.000	30 " 300 9.000			
4 по 1.000 4.000	5 по 1.000 5.000	40 " 250 10.000			
10 " 500 5.000	10 " 600 6.000	892 " 120 107.040			
20 " 400 8.000	20 " 500 10.000	1000 187.040			
30 " 200 6.000	30 " 300 9.000	1000 233.250			
40 " 150 6.000	40 " 250 10.000				
892 " 120 107.040	891 " 150 133.650				
1000 187.040	1000 233.250				

Срећке за ову Лутрију, могу се добити код подписаних овлашћених продаваца, у свима подјелама и разним бројевима.

Уплату за срећке ваља слати непосредно на нашу фирму, по пријему уплате, срећке одмах шаљемо.

Планове и сва обавјештења на захтјев бесплатно.

Биоград, Новембра 1897.

Ковановић и Васић

Овл. прод. Срећана Срп. Држ. кл. Лутрије.